

3. Помегун О., Гупан Н., Таксономія Б. Блума і розвиток критичного мислення школярів на уроках історії. *Укр. пед. журн.* 2019. №3. С. 50–58. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-3-50-58>.
4. Прийом фішбоун : як ефективно використати. *TeachHub. Незалежна Освітня Корпорація* : веб-сайт. URL: <https://surl.li/plegty> (дата звернення: 03.04.2025).
5. Харченко Н. Критичне мислення як характеристика сучасної особистості підлітка. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді.* 2016. Вип. 20 (2). С. 276–286. URL: <https://surl.li/rqhjvd>.
6. Шкір Ю. Метод «Шість капелюхів мислення»: історія, сутність, переваги. *Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : зб. наук. пр.* 2020. Вип. 2 / за ред. доц. В. В. Павленко. Житомир : ФО-П Левковець Н. М., С. 162–167. URL: <https://surl.li/plqyvi>.

Науковий керівник: Шатайло Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики викладання і змісту освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Inna Sherstneva

Master Student

Odessa Regional Academy of In-Service Education

Odessa, Ukraine

DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING IN AN INDIVIDUAL: METHODOLOGICAL TOOLKIT

Keywords: critical thinking, development of critical thinking, methodological tools for developing critical thinking, the Six Thinking Hats method, the Fishbone technique, the Bloom's Cube technique.

Яроменко Вікторія Іванівна

методист науково-методичної лабораторії суспільно-гуманітарної освіти
кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1119-4907>

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: освітній процес, Нова українська школа, освітній простір, соціокультурний простір.

Ідея Нової української школи була офіційно представлена у 2016 році Міністерством освіти і науки України. У 2017 році стартував пілотний проєкт реформи у 100 школах країни.

Нова українська школа (НУШ) – це реформа загальної середньої освіти в Україні, яка розпочалась у 2017 році. Вона спрямована на створення сучасної, доступної та якісної освіти, яка відповідає вимогам XXI століття.

Ключовим орієнтиром реформи є нове бачення мети повної загальної середньої освіти, що визначене у законодавстві. Згідно

із Законом України «Про освіту», ця мета полягає у «всебічному розвитку, вихованні і соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності» [1].

Відповідно до Концепції НУШ та Державних стандартів початкової та базової середньої освіти, визначено 10 ключових компетентностей, які мають бути сформовані у кожного учня: вільне володіння державною (українською) мовою, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, інформаційно-комунікаційна компетентність (ІКТ), навчання впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадянська компетентності, обізнаність у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя [4].

НУШ також впроваджує цінності, на яких базується освітній процес: гідність, свобода, рівність, справедливість, повага, відповідальність.

Освітній простір являє собою динамічну відкриту систему, яка охоплює різноманітні процеси та форми пізнання й осмислення індивідом навчального досвіду. У межах цієї системи вибудовується індивідуальна траєкторія розвитку здобувача освіти, що визначається соціальною цінністю та особистою значущістю очікуваних результатів [4].

У контексті реформування освіти, Нова українська школа (НУШ) розглядає освітній простір не лише як фізичне середовище навчання, а як комплексну соціокультурну систему, що сприяє гармонійному розвитку особистості. Цей простір формує індивідуальні траєкторії розвитку кожного учасника освітнього процесу залежно від соціальної та особистісної значущості його цілей, сприяючи становленню свідомої, культурно розвиненої й активної особистості [2].

Соціокультурний аспект освітнього середовища передбачає створення умов для ефективної соціалізації, розвитку громадянської самосвідомості, етичної відповідальності та толерантності. У цьому середовищі учень не лише здобуває знання, а й навчається діяти в суспільстві, взаємодіяти з іншими, поважати різноманіття та розвивати навички співжиття в демократичному суспільстві.

Одним із ключових пріоритетів НУШ є формування безпечного, комфортного, відкритого до культурного різноманіття та інклюзивного освітнього середовища, як це визначено в основних нормативно-правових актах, зокрема в законах України «Про освіту» (2017) та «Про повну загальну середню освіту» (2020). Такий підхід передбачає не лише забезпечення ефективного навчання, а й сприяє гармонійному особистісному розвитку, самореалізації й соціальній інтеграції учнів [2].

Зміст освіти орієнтований на компетентнісний підхід, який поєднує знання з практичними навичками та ціннісними орієнтирами, важливими для життя в сучасному світі. Учні вчаться не лише засвоювати інформацію, а й розуміти себе та інших у соціальному контексті, долучатися до розв'язання реальних життєвих ситуацій, взаємодіяти в колективі [3].

Безпека в освітньому просторі трактується як комплексне поняття, яке включає фізичний, психологічний та соціальний аспекти. Вона забезпечується дотриманням технічних і санітарних норм, а також створенням атмосфери довіри, відкритого діалогу та запобіганням булінгу. Психологічна безпека підтримується через розвиток дружніх відносин, формування позитивного мікроклімату й увагу до емоційного стану кожної дитини. Соціальна безпека означає відсутність дискримінації, повагу до прав і свобод учасників освітнього процесу, розвиток культури толерантності.

Комфортність освітнього середовища має важливе значення для успішності навчання. Йдеться про створення ергономічного та привабливого простору з сучасним обладнанням, хорошим освітленням, вентиляцією, а також емоційним комфортом, де кожен учень відчуває підтримку, прийняття і взаємоповагу. Соціальний комфорт проявляється у створенні сприятливих умов для взаємодії між учнями, педагогами та батьками, що є основою для розвитку здорових міжособистісних стосунків.

Інклюзивність як невід'ємний елемент освітнього простору НУШ означає забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей – незалежно від їхніх індивідуальних особливостей, фізичних можливостей чи соціального статусу. Це реалізується через безбар'єрний доступ до закладу, адаптовані програми, підтримку фахівців (психологів, логопедів, асистентів учителя), а також формування культури прийняття й взаємоповаги в колективі [3].

Педагогіка партнерства є основою побудови здорового освітнього середовища: активна взаємодія між учнями, учителями, батьками та місцевою громадою сприяє формуванню довіри, відповідальності та спільного впливу на освітній процес. Саме партнерство виступає важливим інструментом реалізації ключових ідей Концепції НУШ.

Отже, соціокультурно-орієнтований освітній простір Нової української школи – це середовище, що підтримує індивідуальний розвиток, формує культурну й громадянську зрілість, а також забезпечує фізичну, психологічну та соціальну безпеку кожного учасника освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 року: *веб-сайт*. № 2145-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.04.2025).
2. Гриневич Л. М. Концептуальні ідеї реформи «Нова українська школа» у світлі української педагогічної думки. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 4. С. 98–111.

3. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи / Міністерство освіти і науки України : *веб-сайт*. URL: <https://surl.luh.gov.ua/cbzodn> (дата звернення: 15.04.2025).
4. Цимбалару А. Д. Нова українська школа: освітній простір учня початкової школи: навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.

Viktorii Yaromenko

Methodologist of the Scientific and Methodological Laboratory
of Social and Humanitarian Education
of the Department of Teaching Methods and Content of Education
Odessa Regional Academy of In-Service Education
Odesa, Ukraine

**EDUCATIONAL SPACE OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL:
SOCIO-CULTURAL ASPECT**

Keywords: school, educational process, New Ukrainian School, educational space, socio-cultural space.